FILOSOFIEN NORMATIIVISUUDESTA

Viime numerossa Tommi Uschanov esitti hyvin provosoivan ihmiskuvan filosofeiksi kutsutusta ammattiryhmästä:

> ”Mikään ei tietenkään estä ketään filosofia […] esittämästä poliittisia mielipiteitä tai taistelemasta yhteiskunnallisia epäkohtia vastaan. Mutta tehdessään näin filosofit toimivat yksityishenkilöinä, joiden esittämät moraaliset ja esteettiset arvoarvostelmat eivät johdu filosofiasta sen enempää kuin puolijohdefyysikkojen esittämät moraaliset ja esteettiset arvostelmat johtuvat puolijohdefysiikasta.”

Kuinka yleistettävänä tätä Uschanovin väitettä voidaan pitää vai onko tämä tarkoitettukin normatiiviseksi määritelmäksi filosofista? Otan kaksi esimerkkiä poliittisesti aktiivisista henkilöistä, jotka samalla ovat akateemisesti tunnustettuja filosofeja. Kun Karl Marx osallistui poliittiseen julkisuuteen julkaisemalla (yhdessä Friedrich Engelsin kanssa) *Kommunistisen puolueen manifestin*, toimiko Marx yksityishenkilönä, jonka moraalis-poliittiset arvoarvostelmat eivät johtuneet hänen filosofiastaan sen enempää kuin puolijohdefyysikon arvoarvostelmat johtuvat puolijohdefysiikasta. Kun Marx sitten kirjoitti – Althusserin mukaan tieteellisen, ei ideologisen – *Pääoma*-nimisen filosofis-taloustieteellisen tutkielman, toimiko hän silloin puhtaasti filosofiana ja taloustieteilijänä? Jos ymmärrämme Uschanovin väitteen normatiivisena filosofin määritelmänä, onko sitten niin, että Marx ei ollutkaan oikea filosofia, koska hän ei pystynyt erottamaan henkilökohtaisia poliittisia mielipiteitään filosofiastaan?

Otan toiseksi esimerkiksi suuresti arvostamani suomalaisen filosofin Thomas Wallgrenin persoonan. Kun Wallgren osallistui poliittiseen julkisuuteen arvostelemalla suomalaisen metsäyhtiön (jonka nimi muuttuu vähän väliä) toimintaa Indonesiassa, toimiko hän yksityishenkilönä, jonka moraalis-poliittiset arvoarvostelmat eivät johdu hänen filosofiastaan sen enempää kuin... ja niin edespäin? Kun Wallgren esitti normatiivista filosofiaa käsittelevän väitöskirjansa nimeltä *The challenge of philosophy: Beyond contemplation and critical theory*, toimiko hän silloin puhtaasti filosofina?

Omana kantani tähän filosofien homo duplex -ongelmaan esitän, että filosofin julkilausuttujen arvolauseiden suhde hänen filosofiaansa on tapauskohtainen. Joidenkin filosofien kohdalla (enkä tässä ota kantaa Wittgensteinin tahi Heideggerin kohdalla puoleen enkä toiseen) heidän identiteettinsä tosiaan jakautuu puhtaaseen filosofi-minään ja poliittiseen minään eikä muutos toisessa ”minässä” aiheuta mitään muutoksia toisessa. Sitten on olemassa filosofeja, joiden poliittinen tai yhteiskunnallinen minä on kiinteässä yhteydessä heidän filosofisen toimintansa sisältöön ja muotoon. Joidenkin filosofien kohdalla poliittinen on filosofista ja vice versa. Filosofiaa on monenlaista ja kummankin kategorian filosofit ovat aitoja filosofeja.

Vastaväitteitä innolla odottaen,

Rauno Huttunen

DESCARTESIN MIELESTÄ

Tuomo Aho ja Mikko Yrjönsuuri vastasivat *niin & näin* 4/01:ssä Descartes-suomennosten arvosteluuni, jota he yleensä ottaen pitivät mieluisana luettavana. Joihinkin terminologisiin huomautuksiini (ainakin ingeniumsanaa koskeviin) he yhtyivät, joihinkin taas eivät. Syvempää erimielisyyttä näyttää vallitsevan oikeastaan vain yhden termin, ”mielen” kohdalla. Aho ja Yrjönsuuri ilmoittavat, että heidän käännöstyöryhmänsä ”piti jokseenkin selvänä, että mens käännetään sanalla ’mieli’”. Yritän vielä kerran